

Domeniul de studiu: Studii culturale
Programul de studiu: Etnologie

TEMATICA ȘI BIBLIOGRAFIA PENTRU PROBA SCRISĂ
Examenul de LICENȚĂ
Sesiunile iunie 2017, septembrie 2017 și februarie 2018

PACHETUL I: ANTROPOLOGIE ȘI ETNOLOGIE (GENERALĂ ȘI APLICATĂ)

Setul A

A1. Teoria culturalistă în antropologie

Bibliografie:

Cache, Denys: *Noțiunea de cultură în științele sociale*, Iași, Institutul European, 2003, pp. 52-77.

Deliège, Robert: *O istorie a antropologiei. Școli, teorii, autori*, Chișinău, Editura Cartier, 2006, pp. 122-169.

Géraud, Marie-Odille; Leservoisier; Olivier Pottier, Richard: *Noțiunile-cheie ale etnologiei. Analize și texte*, Polirom, Iași, 2001, pp. 89-101; pp. 144-151.

Cuvinte cheie: cultură, determinism cultural, model cultural (*pattern*), relativism cultural.

A2. Etnologie europeană

Perspectivă critică asupra etnologiilor naționale în Europa

Bibliografie:

Segalen, Martine (red.): *Etnologie. Concepte și arii culturale*, Ed. Amarcord, Timișoara, 2002, cap. „Studiile europeniste”, pp. 241-258.

Cuvinte cheie: studii europeniste, naționalisme, etnologia științifică

Obiecte de studiu ale etnologiilor naționale: cultura populară și tradițiile

Bibliografie:

Cuisenier, Jean: *Tradiția populară*, Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005, pp. 5-18, 61-69, 91-98.

Cuvinte cheie: tradiția populară, rituri (religioase / laice), folclorizare, patrimoniu.

Contextul postcomunist al etnologiei europene. Cazul românesc

Bibliografie:

Bidart, Pierre: „Éléments pour une anthropologie du postcommunisme”, in *CERC*, Vol. V, Nr. 1 (5), Toamna 2009, pp. 5-18.

Mihailescu, Vintilă (coord.): *Etnografii urbane. Cotidianul văzut de aproape*, Iași, Polirom, 2009, pp. 7-15.

Cuvinte cheie: antropologia postcomunismului, etnologia națională, antropologia internațională, etnografia particularului, mutații de fond.

A3. Antropologia spațiilor virtuale

Comunicare mediată de computer; distincția cyber / virtual / digital; metode native de cercetare vs. metode digitizate

Bibliografie:

Stoicescu Adrian: "Homo Digitalis – in search of a patterned identity" în *Informatică economică*, 19 (3), 2015, pp. 68-79

Stoicescu Adrian: *Tradiții, tradiționalizări și e-tradiții în telecomunitățile virtuale*, Ed. Muzeului Literaturii Române, București, 2015.

A4. Corpul reproductiv – construct cultural și politic 51 p

Bibliografie:

Le Breton, David: *Antropologia corpului și modernitatea*, Timișoara, Editura Amarcord, 2000, pp. 215-247 (capitolul 11, *Calea neîncrederii. Corpul și modernitatea*).

Kligman, Gail: *Politica duplicității. Controlul reproducerii în România lui Ceaușescu*, 2000. București: Humanitas, pp. 53-82 (capitolul 2, *Legiferarea reproducerii în socialism*).

Cuvinte cheie: reproducerea umană, politici ale reproducerii, sănătatea sexuală.

Setul B

B1. Etnologie urbană

Obiectul etnologiei/ antropologiei urbane. Perspectivă critică.

Bibliografie:

Panea, Nicolae: *Zei de asfalt. Antropologie a urbanului*, Ed. Cartea Românească, București, 2001 pp.5-70.

Cuvinte cheie: etnologie/ antropologie urbană vs. etnologie/ antropologie în oraș; orașul – artefact; orașul – scenă;

orașul reticular; minoritate urbană; marginalitate; culturi și subculturi urbane.

Identitatea orașului - orașul privit ca spațiu/ orașul privit ca text/ orașul „subtil”.

Bibliografie:

Bonte, Pierre, Izard, Michel: *Dicționar de etnologie și antropologie*, Ed. Polirom, Iași, 1999, art. *Urbană (Antropologie) și Urbane (Minorități)*, pp.683-687.

Pop, Mihai: *Călușarii români la Londra și realitatea folclorică a Bucureștilor (1938)* în *Folclor românesc 1998*, vol.II, *Texte și interpretări*, ediție îngrijită de Nicolae Constantinescu și Alexandru Dobre, Ed. „Grai și Suflet – Cultura Națională”, București, pp.10-16.

Panea, Nicolae: *Orașul subtil*, Ed. Etnologică, București, 2013, pp. 9-28; 78-94.

Zane, Rodica: *Etnologie la timpul prezent*, Ed. Universității din București, 2007, (cap. *Orașul și memoria defuncțiilor*, pp.123-140).

Cuvinte cheie: spațiu urban, teritorialitate, viață folclorică urbană, identitate urbană, realitate textuală, realitate socială subtilă.

Metode adecvate în etnologie urbană

Bibliografie:

Bonte, Pierre; Izard, Michel: *Dicționar de etnologie și antropologie*, Ed. Polirom, Iași, 1999, art. *Urbană (Antropologie) și Urbane (Minorități)*, pp.683-687.

Frunțelată, Ioana-Ruxandra: *Metode adecvate în etnologie urbană în Sinteze 1994-2008*, volum editat de Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale, București, 2009, pp. 687-690.

Panea, Nicolae: *Zei de asfalt. Antropologie a urbanului*, Ed. Cartea românească, București, 2001, pp. 93-110.

Cuvinte cheie: eșantionare; metodă cantitativă vs. metodă calitativă; etnobiografie/ istoria vieții; analiză reticulară; replicabilitate.

B2. Antropologie vizuală

Primele documentare etnologice și antropologice. Istorie, controverse, dezbateri teoretice provocate de acestea de-a lungul timpului.

Bibliografie:

Nuntă din Karelia, tărâmul Kalevalei, Finlanda, 1920, 65 min (U.T. Sirelius)

Nanook of the North, SUA, 1922, 78 min (Robert J. Flaherty)

Hockings, Paul (coord), *Principles of Visual Anthropology*, Mouton de Gruyter, Berlin, New York, 2003, p. 13- 45

„ArhivaPlantei”. Colecția de fotografii a lui Albert Kahn

Bibliografie: *Edwardians in colours*, 5 episoade, BBC Production, 2008

Cuvinte-cheie: documentar, docudrama, *docufiction*, observație participativă, portretizarea realității, *cinéma vérité*, reconstrucție filmică, receptare contemporană, receptare târzie, critică antropologică, fotografie autocromă, viață cotidiană, etnografia „salvării”/„urgenței”.

B3. Studii de migrație

Contextul contemporan al migrației – perspective disciplinare

Bibliografie:

Anghel, R.G. și Horvath, I. (coord.): *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești*, Iași, Polirom, 2009, cap. „Introducere”, pp. 13-44.

Cuvinte cheie: noua epocă a migrațiilor, tipologiile clasice ale migrației, critica lor, teoriile despre migrație.

Dinamicile migratoare în România: forme de mobilitate și destinații; context postcomunist și postintegrare

Bibliografie:

Diminescu, Dana: „Exercițiul dificil al liberei circulații: o introducere în istoria migrației recente a românilor”, in R.G. Anghel și I. Horvath (coord.) *Sociologia migrației. Teorii și studii de caz românești*, Iași, Polirom, 2009, pp. 45-64.

Cuvinte cheie: migrație temporară, refugiu politic, migrație etnică, migrație pentru muncă, circulație migratorie, migrație temporară pentru muncă.

Cazul migrantului din Europa de est – mișcare circulatorie (pendulară) vs integrare

Bibliografie:

Morokvasic-Muller, Mirjana: „La mobilité transnationale comme ressource : le cas des migrants de l'Europe de l'Est”, in *Cultures & Conflits Les anonymes de la mondialisation*, 33-34 (printemps-été 1999), pp. 1-12.

Cuvinte cheie: modelul interactiv al *ethnic business*, *the strength of weak ties*, migrație-menținere vs migrație-ruptură.

B4. Literatura din perspectivă etnologică

Construcția ficțională și descrierile dense aplicate pe un roman la alegere

Bibliografie:

Clifford, James & Marcus, George E. (eds.): *Writing Culture. The poetics and Politics of Ethnography*, University of California Press, Berkeley, Los Angeles, London, 1986, pp. 1-26, 98-121.

Geertz, Clifford: *The Interpretation of Cultures*, Basic Books, 2000 (sau oricare altă ediție), cap. Thick Description: Toward an Interpretative Theory of Culture.

Iser, Wolfgang: *The Fictive and the Imaginary. Charting Literary anthropology*, The Johns Hopkins University Press, Baltimore, London, 1993, pp. 1-22.

Goodman, Nelson: *Ways of Worldmaking*, Hackett, Indianapolis, 1978, pp. 91-108.

B5. Cultură, gen, identitate

Culturalizarea opoziției de sex; Teorii ale feminismului: biologiste, procesualiste, performativiste, teoria masculinității

Bibliografie:

Butler, Judith: *Genul un măr al discordiei. Feminismul și subversiunea indentității*, trad. de Bogdan Ciubuc, Postfață de Andreea Deciu, Ed. Univers, 2000 ,București.

Miroiu, Mihaela; Dragomir, Otilia: *Lexicon feminist*, Polirom, Iași, 2002.

PACHETUL II: ETNOLOGIE, ETNOGRAFIE ȘI FOLCLOR - PERSPECTIVE ROMÂNEȘTI

Setul A

A1. Fundamentul mitic al obiceiurilor familiale și calendaristice românești

Bibliografie:

Eliade, Mircea - *Sacrul și profanul*, București, Humanitas, 1992, pp. 88-93; 126-137; 174-177

Pop, Dumitru - *Obiceiuri agrare tradiționale românești*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1989, p. 15 – 24

Pop, Mihai - *Obiceiuri tradiționale românești*, București, Univers, 1999, p. 13 – 21; 33 – 41

Cuvinte cheie: mit, ritual, ceremonial, sacru/profan

A2. Uniri simbolice și proiecții carnavalesci ale nunții

Bibliografie:

Coman, Mihai – *Introducere în antropologia culturală. Mitul și ritul*, Iași, Polirom, 2008, pp. 216 – 221; 226 – 231.

Hedeșan, Otilia – *Lecții despre calendar*, Timișoara, Ed. UVT, 2005, pp. 165- 183

Elisabeta Moldoveanu-Nistor - *Cântecele de seceriș ale poporului român*, București, Ed. Academiei Române, 2000, pp. 395 - 398

Pop, Dumitru - *Obiceiuri agrare în tradiția populară românească*, Cluj-Napoca, Editura Dacia 1989 pp. 94-110 (cap. „Drăgaica”)

Pop, Mihai - *Obiceiuri tradiționale românești*, București, Univers, 1999, pp. 13 – 21; 83 – 88

van Gennep, Arnold (1909) – *Riturile de trecere*, Polirom, Iași, 1996, cap. I

Cuvinte cheie: ritual, carnaval, sincretism funcțional și de limbaj, valențe simbolice.

A3. Repertoriul funerar: specificitate, repartizare teritorială, forme și motive folclorice

Ion H Ciubotaru - *Marea Trecere*, București, Cultura Națională, 1999, pp. 136-162; 215-217

Pop, Miha -, *Obiceiuri tradiționale românești*, București, Univers, 1999, pp. 178-195

Pop, Miha -, *Mitul Marii Treceți în Folclor românesc II*, București, Cultura Națională, 1998, pp. 203-219

van Gennep, Arnold (1909) – *Riturile de trecere*, Polirom, Iași, 1996, cap. I

Cuvinte cheie: ritual, filoane mitice, lectură etnografică / lectură simbolică

A4. Sisteme și structuri parentale în societatea românească

Bibliografie:

Bonte, Pierre; Izard Michel, (coord.) *Dicționarul de etnologie și antropologie*. Editura Polirom, Iași, 1999 (capitolele: alianța, căsătorie, descendență, filiație, grup de descendență, relații parentale și sisteme parentale)

Constantinescu, Nicolae - *Etnologia și folclorul relațiilor de rudenie*, București, Ed. Univers, 2000, pp. 53-150.

Costaforu, Xenia – *Cercetarea monografică a familiei*, București, Tritonic, 2005, pp. 154-194.

Géraud, Marie-Odille; Leservoisier; Pottier; Olivier, Richard - *Noțiunile-cheie ale etnologiei. Analize și texte*, Polirom, 2001, Cap. 17 „Înrudire”, pp. 196-203

Pop, Mihai - *Obiceiuri tradiționale românești* [1976], București, Ed. Univers, 1999, pp. 22-32.

Cuvinte cheie: familie mononucleară / extinsă, grup domestic, patrilinearitate, virilocalism, consangvinitate, afinitate, descendență, înrudire spirituală.

A5. Descrierea și narațiunea personală ca metode de cercetare în etnologică

Bibliografie:

Laplantine, Francois - *Descrierea etnografică*, Polirom, Iași, 1999, pp. 123-157.

Muchielli, Alex (coord.) - *Dicționar al metodelor calitative în științele umane și sociale*, Polirom Iași, pp. 105 – 108; 122 – 127; 289 - 296

Știucă, Narcisa - *Cercetarea etnologică de teren, astăzi*, EUB, 2007, pp. 64-69; 105 - 121

Cuvinte cheie: metode orale, observație directă, experiment etnologic

Setul B

B1. Calendar și calendare populare românești

Bibliografie:

Eliade, Mircea: *Sacrul și profanul*, Ed. Humanitas, București, 1992 pp. 64-89 (*Timpul sacru și miturile*)

Ghinoiu, Ion: *Obiceiuri populare de peste an. Dicționar*, Ed. Fundației Culturale Române, București, 1997, pp. 245-270.

Olteanu, Antoaneta: *Calendarele poporului român. Calendarul sărbătorilor cu dată fixă. Calendarul sărbătorilor mobile.*

Calendarul anotimpurilor. Calendarul săptămânal. Calendarul zilelor și al nopților. Calendarul lunar, Ed. Paideia, București, 2001, pp.6-16.

Cuvinte cheie: timp sacru vs. timp profan, calendar, calendar popular, repere calendaristice populare.

B2. Percepția sărbătorii calendaristice în culturile tradiționale. Concepte utilizate în interpretarea etnologică a sărbătorii

Bibliografie:

Drogeanu, Paul: *Sărbătorescul sau esența festivalului, Dincolo de profan, dincoace de sacru în Practica fericirii*, Ed. Eminescu, București, 1985, pp. 35-58.

Eliade, Mircea: *Sacral și profanul*, Ed. Humanitas, București, 1992 pp. 64-89 (*Timpul sacru și miturile*)

Pop, Mihai : *Obiceiuri tradiționale românești*, Ed. Univers, București, 1999, pp.7-11; 33-42.

Știucă, Narcisa: *Spirala sărbătorilor. Rosturi, tâlcuri, deslușiri*, Ed. Astra Museum, Sibiu, 2014, pp. 7-22, 66-92.

Cuvinte cheie: timp sacru vs. timp profan; sărbătoare calendaristică; ciclul sărbătoresc/ festiv; obicei calendaristic; ceremonial; carnavalesc.

B3. Probleme adiacente ale păstoritului în România

Bibliografie:

Densusianu, Ovid - *Vieța păstorească în poezia noastră populară* în vol. Flori alese din cântecele poporului; *Vieța păstorească în poezia noastră populară; Folclorul. Cum trebuie înțeles; Graiul din Țara Hațegului*, București, Editura pentru Literatură, 1966, pp. 283-293.

Lordache, Gheorghe - *Ocupații tradiționale pe teritoriul României*, Craiova, Scrisul Românesc, 1986, II, pp.12-41.

Știucă, Narcisa - *Lecturi etnologice asupra ocupațiilor tradiționale*, București, Ed. Universității, 2012, pp. 36 – 40.

Vuia, Romulus - *Studii de etnografie și folclor* (vol. II – Antologie de Pop, Mihai și Ioan Șerb), București, Ed. Minerva, 1980 („Tipuri de păstorit la români”: pp. 205 – 363)

Cuvinte cheie: valori modelatoare, lectură etnologică, funcție, tradiții orale / manifestări cutumiare

B4. Alimentația românilor între septentrional și mediteranean

Bibliografie:

Mauss, Marcel - *Manual de etnografie*, Polirom, Iași, 2003, pp. 43 – 71.

Montanari, Massimo - *Foamea și abundența*, Polirom, Iași, 2003, pp. 13 – 26; 32 - 42

https://www.academia.edu/29347302/ROM%C3%82NII_%C3%8ENTRE_SEPTENTRIONAL_%C5%9EI_MERIDIONAL._REPERE_P_ENTRU_O_ETNOLOGIE_A_ALIMENTA%C5%A2IEI_Studii_%C5%9Fi_comunic%C4%83ri_de_etnologie_Sibiu_tom._XXIV_Ed._Tec_hnoMedia_ISSN_1221-6518_pp._167-174

Cuvinte cheie: sistem alimentar, model alimentar, consacrarea hranei, ocupații tradiționale.

Setul C

C1. Identitatea culturală și poezia populară. Cazul *Miorița*

Alecsandri, Vasile: *Poezii populare ale românilor*, Editura Minerva, București, 1971, „Românii și poezia lor”, pp. 329-332.

Ferreol, Gilles; Jucquois, Guy (coord.): *Dicționarul alterității și al relațiilor interculturale*, Editura Polirom, Iași, 2005, articolul „Identități culturale”, pp. 328-336

Fochi, Adrian: *Miorița, Tipologie, circulație, geneză, texte*, Editura Academiei, 1964, cap. „Introducere”.

Thiesse, Anne-Marie: „Edificarea culturală a națiunilor europene”, în *Contrafort*, Nr. 12 (84), decembrie 2001

Zane, Rodica: „Sacralizarea textelor folclorice”, în *Etnologie la timpul prezent*, Editura Universității din București, 2007, pp. 23-36.

Cuvinte cheie: identitate culturală, edificare identitară, patrimoniul colective, „sacralizare” și „interpretare”, „mit cardinal”, *Miorița* baladă, *Miorița* colind.

C2. Tipul de erou baladesc în comparație cu eroul din basm

Bibliografie:

Angelescu, Silviu – *Legenda*, Târgoviște, Ed. Valahia, 2002

Caraman, Petru - „Asupra originii și genezei unor balade sud-est europene având ca subiect fapte extraordinare” în *Studii de etnologie*, București, Cultura Națională, 1998, pp. 366-409.

Ispas, Sabina - *Povestea cântată*, București, Ed. Viitorul Românesc, 2001, pp. 72-114; 130-141; 141-165.

Păun, Octav, Angelescu, Silviu – *Balade, cântece bătrânești și doine*, București, Ed. Minerva, 1989 (studiul introductiv).

Cuvinte cheie: Personaj, personaj baladesc, personaj din basm, narațiune.

C3. Personaje mitice și destinul lor epic

Angelescu, Silviu – *Mitul și literatura*, București, Univers, 1999, pp. 19-118.

Angelescu, Silviu – *Legenda*, Târgoviște, Ed. Valahia, 2002

Eretescu, Constantin – *Fata Pădurii și Omul Noapții. În compania ființelor supranaturale*, București, Ed. Compania, 2007, pp. 50-56; 56-76; 113-115; 124-151.

Hedeșan, Otilia – *Pentru o mitologie difuză*, Timișoara, Ed. Marineasa, 2000, pp. 106-204; 274-282.

Cuvinte cheie: Sacru, mit, personaj, mitizare, desacralizare, mit și narațiune.

C4. Forme de artă a cuvântului între proces și sistem și Folclor contemporan

Oralitatea – de la funcțional la estetic; Forme ale narativului în grupurile tradiționale; Forme ale narativului în grupurile non-tradiționale; Traseul textelor folclorice: oral, scriptural, vizual, virtual.

Bibliografie:

Brunvand, Jan Harold - *Encyclopedia of Urban Legends*, Santa Barbara, California, ABC-CLIO, 2001pp. xxi-xxxiii, 302-303. Selectiv, temele de legendă.

Eretescu, Constantin - *Vrăjitoarea familiei și alte legende ale orașelor de azi*, București, Ed. Compania, 2003.

Eretescu, Constantin (2004) *Folclorul literar al românilor. O perspectivă contemporană*, București, Ed. Compania, pp. 273-323.

Ong, Michael - *Orality and Literacy*, Routledge, London, New York, 2002 [1982] pp. 10-15, 56-66.

Pop, Mihai și Ruxăndoiu, Pavel *Folclor literar românesc*, oricare ediție (de preferat 1990, însă), capitolele: *Caractere specifice ale folclorului, Coordonate structurale ale folclorului literar, Categoriile folclorului literar, Proza populară*

Notă:

Candidații vor alege și vor trata câte un subiect din cele două pachete de cursuri, P I (la alegere dintre A și B) și P II (la alegere dintre A, B și C).

Notarea fiecărui subiect începe de la 1 p. acordat din oficiu.

DECAN,

Prof.univ.dr. Emil IONESCU